

Sygn. akt VI ACa 198/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Marcin Łochowski

Sędziowie: SA Ewa Stefańska (spr.)

SA Marcin Strobel

Protokolant: protokolant Katarzyna Mikiciuk

po rozpoznaniu w dniu 14 czerwca 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Powiatu (...)

przeciwko R. P. i M. P. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie

z dnia 23 października 2015 r., sygn. akt III C 94/15

- 1. prostuje oznaczenie strony powodowej w komparycji oraz punkcie drugim sentencji zaskarżonego wyroku w ten sposób, że określa powoda jako „Powiat (...)”;*
- 2. oddala apelację;*
- 3. zasądza od Powiatu (...) na rzecz M. P. (1) i R. P. solidarnie kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.*

Sygn. akt VI ACa 198/16

UZASADNIENIE

Powód Powiat (...) wnosił o zasądzenie do pozwanych M. P. (1) i R. P. solidarnie na jego rzecz kwoty 681.691,80 zł wraz z ustawowymi odsetkami. Jako podstawę faktyczną roszczenia powód wskazał wadliwość egzekucji przeprowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym (...) w Ł., który kwotę zasądzoną wyrokiem Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 4 czerwca 2014 r. (sygn. akt VI ACa 261/14) na rzecz pozwanych od Skarbu Państwa, ściągnął z rachunku bankowego powoda. Jako podstawę prawną roszczenia powód wskazał przepis art. 415 k.c., a następnie także przepisy art. 405 i art. 410 k.c.

W dniu 27 listopada 2014 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym (sygn. akt III Nc 114/14), którym nakazał pozwany M. P. (1) i R. P. aby zapłacili solidarnie powodowi Powiatowi (...) kwotę 681.691,80 zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu.

Pozwani M. P. (1) i R. P. wnieśli sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, zaskarżając go w całości i wnosząc o oddalenie powództwa w całości. Wskazali, że przeprowadzona egzekucja była prawidłowa, albowiem wobec niewykonania dobrowolnie wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 4 czerwca 2014 r. (sygn. akt VI ACA 261/14) wezwali dłużnika do zapłaty zasądzonej na ich rzecz kwoty, a następnie skierowali wniosek egzekucyjny do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym(...) w Ł., wskazując jako dłużnika Skarb Państwa reprezentowany przez Starostę (...) i domagając się zajęcia rachunków bankowych należących do dłużnika. Pozwani podnieśli zarzuty braku bezprawności w ich działaniu, braku szkody po stronie powoda, a także nadużycia prawa przez powoda.

Wyrokiem z dnia 23 października 2015 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie oddalił powództwo w całości.

Wyrok Sądu Okręgowego został wydany w oparciu o poniższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

M. P. (2) i R. P. jako wspólnicy spółki cywilnej wnieśli do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. skargi na zarządzenia Starosty (...) z dnia: 2 lipca 1999 r. nr (...), 6 kwietnia 2004 r. nr (...), 25 kwietnia 2008 r. nr (...), 28 września 2009 r. nr (...), 6 listopada 2009 r. nr (...) i 28 grudnia 2010 r. nr (...) w przedmiocie ceny za wydawanie kopii map i innych dokumentów z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego. Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. wyrokami z dnia: 14 stycznia 2014 r., 21 stycznia 2014 r., 13 stycznia 2014 r., 15 stycznia 2014 r. i 18 grudnia 2013 r. stwierdził nieważność zaskarżonych zarządzeń (sygn. akt: IV SA/Wa 2442/13, IV SA/Wa 2444/13, IV SA/Wa 2441/13, IV SA/Wa 2443/13, IV SA/Wa 2376/13, IV SA/Wa 2375/13).

W dniu 28 grudnia 2009 r. M. P. (1) i R. P. wnieśli do Sądu Okręgowego (...) w W. pozew przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Starostę (...) o zapłatę na ich rzecz kwoty 389.600,86 zł wraz z ustawowymi odsetkami. Prawomocnym wyrokiem z dnia 4 czerwca 2014 r. Sąd Apelacyjny w W. zasądził od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Starostę (...) solidarnie na rzecz powodów kwotę 389.600,86 zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu (sygn. akt VI ACA 261/14). W uzasadnieniu wyroku wskazano, że powyższą kwotę M. P. (1) i R. P. wpłacili w latach 2000-2009 na rachunek (...) tytułem opłat za kopie materiałów geodezyjnych, aktualizację map zasadniczych oraz dokonywanie innych czynności objętych cennikami ustalonymi w zarządzeniach starosty. Powiatowy fundusz celowy następnie przetransferował te środki do majątku Skarbu Państwa. Podstawą zasądzenia od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Starostę (...) na rzecz M. P. (1) i R. P. powyższej kwoty był przepis art. 407 k.c.

Przy piśmie z dnia 9 lipca 2014 r. Wiceprezes Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa przesłał Staroście (...) odpis prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 4 czerwca 2014 r. (sygn. akt VI ACA 261/14), przypominając o konieczności wypłaty wskazanych w nim kwot wierzycielom.

Pismem z dnia 10 lipca 2014 r. M. P. (1) i R. P. wezwali Skarb Państwa reprezentowany przez Starostę (...) do zapłaty na ich rzecz kwot zasądzonych w powyższym wyroku. Ze względu na brak zapłaty, pismem z dnia 31 lipca 2014 r. pozwani wystąpili do Sądu Apelacyjnego w W. z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności punktom II i III wyroku z dnia 4 czerwca 2014 r., a następnie w dniu 14 sierpnia 2014 r. złożyli do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym (...) w Ł. wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Starostę (...), wskazując numery rachunków bankowych Starostwa Powiatowego w Ł..

W toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko dłużnikowi Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Starostę (...) (sygn. akt Km 538/14), pismem z dnia 28 sierpnia 2014 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym (...) w Ł. zwrócił się do Wojewody (...) o udzielenie informacji niezbędnych do prowadzenia egzekucji zgodnie z art. 1060 § 2 k.p.c. poprzez wskazanie danych dotyczących rachunku bankowego Starostwa Powiatowego w Ł.. W piśmie z dnia 4 września 2014 r. Wojewoda (...) wskazał rachunek bankowy prowadzony przez Bank (...) w Ł. o nr (...) jako należący do Powiatu (...). Na tym właśnie rachunku bankowym została zajęta kwota 681.691,80 zł, którą przekazano wierzycielowi. Postanowieniem z dnia 29 sierpnia 2014 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym (...) w Ł. zakończył postępowanie egzekucyjne wobec wyegzekwowania całej wierzytelności (sygn. akt Km 538/14).

Pismem z dnia 28 lipca 2014 r. Starosta (...) zwrócił się do Wojewody (...) o wskazanie trybu, w jakim należałoby pokryć należność wynikającą z wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 4 czerwca 2014 r. w sytuacji, gdy obecnie Starosta (...) reprezentujący Skarb Państwa nie posiada do dyspozycji środków Skarbu Państwa pozwalających na zaspokojenie tych roszczeń. Ponadto pismem z dnia 10 grudnia 2014 r. Starosta (...) zwrócił się do Wojewody (...) z wnioskiem o przyznanie dotacji celowej w kwocie 733.288 zł z przeznaczeniem na zaspokojenie roszczeń wobec Skarbu Państwa wynikających z wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 4 czerwca 2014 r. W piśmie z dnia 25 lutego 2015 r. Wojewoda (...) poinformował, że nie ma podstaw do przyznania dotacji celowej, albowiem pobieranie opłat było autonomiczną decyzją Starosty (...).

Podstawą ustalenia przez Sąd Okręgowy stanu faktycznego sprawy były dowody z dokumentów oraz przesłuchania pozwanego M. P. (1), przy czym dowody wszystkie te dowody były wiarygodne, zaś fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy były niesporne.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji powództwo podlegało oddaleniu, albowiem podjęte przez pozwanych działania nie były bezprawne, gdyż znajdowały oparcie w treści art. 1060 § 1 i 2 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem jeżeli dłużnikiem jest Skarb Państwa, wierzyciel - wskazując na tytuł egzekucyjny - wzywa do spełnienia świadczenia bezpośrednio państwową jednostkę organizacyjną, z której działalnością wiąże się to świadczenie, zaś jednostka ta jest obowiązana spełnić niezwłocznie świadczenie stwierdzone tytułem egzekucyjnym. W wypadku gdy tytuł egzekucyjny, obejmujący należność pieniężną, nie zostanie wykonany w ciągu dwóch tygodni od dnia doręczenia wezwania, o którym mowa w § 1, wierzyciel może wystąpić do sądu o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności w celu przeprowadzenia egzekucji z rachunku bankowego właściwej państwowej jednostki organizacyjnej dłużnika. Tymczasem z treści i uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 4 czerwca 2014 r. (sygn. akt VI ACa 261/14) jednoznacznie wynika, że wierzytelność objęta tytułem egzekucyjnym wiąże się z działalnością Starosty (...), który wydał zarządzenia w przedmiocie ceny za wydawanie kopii map i innych dokumentów z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, których nieważność stwierdził następnymi wyrokami Wojewódzki Sąd Administracyjny w W..

Z tej przyczyny - zdaniem Sądu Okręgowego - pozwani byli uprawnieni do wystąpienia do Sądu Apelacyjnego w W. z wnioskiem o nadanie wyrokowi z dnia 4 czerwca 2014 r. klauzuli wykonalności przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Starostę (...), a następnie wystąpienia do komornika sądowego z wnioskiem o wszczęcie postępowania egzekucyjnego i wskazania w nim numerów rachunków bankowych Starostwa Powiatowego w L.. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że również Wojewoda (...) w skierowanym do komornika sądowego piśmie z dnia 4 września 2014 r. wskazał jako właściwy do zaspokojenia wierzytelności pozwanych prowadzony przez (...) w L. rachunek Starostwa Powiatowego w L. o nr (...), z którego następnie wyegzekwowano kwotę objętą tytułem wykonawczym.

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że wprawdzie w art. 1060 § 2 k.p.c. ustawodawca posłużył się sformułowaniem „właściwa państwowa jednostka organizacyjna dłużnika”, jednakże nie ulega wątpliwości, że w przepisie tym chodzi o podmiot, z którego działalnością wiąże się dochodzone roszczenie. Wobec jednoznacznej treści art. 1060 § 1 i 2 k.p.c. Sąd Okręgowy za niezasadne uznał twierdzenie powoda, że skoro Starosta (...) reprezentował Skarb Państwa w postępowaniu sądowym jako *statio fisci*, to niedopuszczalne było przeprowadzenie egzekucji z rachunku bankowego Powiatu (...). Wskazał bowiem, że Starosta (...) wykonywał zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, a podstawą faktyczną zasądzenia na rzecz pozwanych przedmiotowej kwoty było nienależne świadczenie.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 49 ust. 1, 5 i 6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 513) jednostka samorządu terytorialnego wykonująca zadania zlecone z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami otrzymuje z budżetu państwa dotacje celowe w wysokości zapewniającej realizację tych zadań. W przypadku nieprzekazania dotacji celowej w sposób umożliwiający pełne i terminowe wykonanie zleczonych zadań, jednostce samorządu terytorialnego przysługuje prawo dochodzenia należnego świadczenia wraz z odsetkami w wysokości ustalonej jak dla zaległości podatkowych, w postępowaniu sądowym. Ponadto Sąd pierwszej instancji stwierdził, że w niniejszym procesie poza istotą sporu

jest stanowisko Wojewody (...) zawarte w piśmie z dnia 25 lutego 2015 r., w którym odmówił on pokrycia kosztów związanych z realizacją wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 2 czerwca 2014 r., albowiem odmowa pokrycia kosztów nie była konsekwencją uznania, że dotacja nie może być przeznaczona na realizację wyroku.

W ocenie Sądu pierwszej instancji przepisy art. 1060 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 49 ust. 1, 5 i 6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w sposób czytelny regulują sytuację faktyczną, jaka wystąpiła w niniejszej sprawie. Sąd Okręgowy podkreślił, że działania podjęte przez pozwanych były zgodne z treścią art. 1060 § 1 i 2 k.p.c., przy czym nie mieli oni możliwości podjęcia innych działań zmierzających do wyegzekwowania zasądzonej na ich rzecz należności. Natomiast Starosta (...) wykonywał zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, zaś zgodnie z treścią art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r., poz. 595 ze zm.) adresatem obowiązku lub uprawnienia o charakterze cywilnoprawnym, jak i publicznoprawnym, może być wyłącznie powiat, a nie jego organy (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w K. z dnia 24 marca 2014 r., sygn. akt II SA/Kr 279/14).

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd pierwszej instancji uznał, że brak jest podstaw do przyjęcia odpowiedzialności deliktowej pozwanych. W jego ocenie nie sposób także przyjąć, że pozwani otrzymali świadczenie nienależne lub bez podstawy prawnej, albowiem podstawą wyegzekwowania przedmiotowej kwoty był prawomocny wyrok, który po nadaniu klauzuli wykonalności stał się tytułem wykonawczym.

Od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie apelację wniósł powód Powiat (...).

Apelacją powód zaskarżył wyrok w całości, wnosząc o jego zmianę i uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Powód zarzucił wyrokowi Sądu Okręgowego:

I. naruszenie prawa materialnego, tj.:

a) art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym poprzez jego nieuzasadnione zastosowanie contra legem w wyniku błędnego uznania, że przepis ten przesądza o odpowiedzialności Powiatu (...) za działania Starosty (...) jako statio fisci Skarbu Państwa, bądź poprzez bezpodstawne utożsamienie Powiatu (...) ze Skarbem Państwa - Starostą (...) w sytuacji, gdy prawidłowe zastosowanie przywołanego przepisu ze względu na przyznanie osobowości powiatowi wyklucza wywiedzenie jego odpowiedzialności za zobowiązania Skarbu Państwa, jak też wyklucza utożsamianie Skarbu Państwa z powiatem;

b) art. 405 k.c. i art. 410 k.c. poprzez ich niezastosowanie, pomimo iż dokonane przez Sąd ustalenia dotyczące wyegzekwowania należności z rachunku bankowego Starostwa Powiatowego w L., stanowiącej jednostkę organizacyjną Powiatu (...), potwierdzają, że należność objęta tytułem wykonawczym w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego skierowanego przeciwko Skarbowi Państwa - Staroście (...), została wyegzekwowana przez pozwanych z majątku powoda, który dłużnikiem wedle treści tego tytułu nie był, czym spowodowane zostało bezpodstawne przysporzenie po stronie pozwanych oraz odpowiadające mu zubożenie po stronie powoda, w wyniku otrzymania z majątku powoda nienależnego świadczenia;

c) art. 415 k.c. poprzez jego niezastosowanie pomimo, że w świetle ustaleń Sądu pozwani skierowali wniosek egzekucyjny do składników majątkowych osoby trzeciej, którą był w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym na podstawie tytułu wykonawczego Powiat (...), doprowadzając do powstania szkody w majątku powoda;

II. naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez:

a) nie wyjaśnienie w sposób zrozumiały przyczyn, dla których Sąd doszedł do przeświadczenia, że egzekucja z majątku Powiatu (...), który nie był dłużnikiem wskazanym w tytule egzekucyjnym, nie prowadzi do bezpodstawnego wzbogacenia pozwanych oraz zubożenia powoda, jak też

b) brak omówienia przepisów prawa, które uzasadniałyby odpowiedzialność Powiatu (...) za dług Skarbu Państwa - Starosty (...), bądź uznania tych podmiotów za tożsame,

- w wyniku czego Sąd nie wyjaśnił podstawy prawnej swego rozstrzygnięcia.

III. nierozpoznanie istoty sprawy, gdyż Sąd na skutek błędnego utożsamienia Powiatu (...) - Starostwa Powiatowego w L. ze Skarbem Państwa - Starostą (...), bądź ze względu na nieuzasadnione przyjęcie, że art. 2 ust. 2 ustawy o samorządzie powiatowym kreuje odpowiedzialność powiatu za zobowiązania Skarbu Państwa:

a) w ogóle nie rozważył występowania przesłanek bezpodstawnego wzbogacenia się przez pozwanych kosztem powoda w wyniku przymusowego wyegzekwowania z majątku powoda należności objętych tytułem wykonawczym skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa,

b) zaniechał oceny przesłanek odpowiedzialności deliktowej z art. 415 k.c. w odniesieniu do zachowania pozwanych, polegającego na umyślnym skierowaniu przez pozwanych egzekucji do majątku powoda, który wobec podmiotu wskazanego w tytule wykonawczym jest osobą trzecią.

Ponadto powód wskazał na nową okoliczność w postaci uchylecia przez Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 20 listopada 2015 r. (sygn. akt I CSK 939/14) wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 4 czerwca 2014 r. (sygn. akt VI ACa 261/14) w pkt II podpunkt 1 w części uwzględniającej powództwo, w pkt II podpunkt 2 (koszty postępowania przed sądem I instancji) i w pkt IV (koszty postępowania przed sądem apelacyjnym) oraz prawomocnego oddalenia apelacji R. P. i M. P. (1) od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego ich roszczenia. W apelacji powód złożył wniosek o przeprowadzenie dowodu z powyższego wyroku Sądu Najwyższego na okoliczność usunięcia z obrotu prawnego wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 4 czerwca 2014 r., a tym samym odpadnięcia tytułu świadczenia uzyskanego przez pozwanych w postępowaniu egzekucyjnym. Argumentację dotyczącą wniosku dowodowego powód rozwinął w piśmie procesowym z dnia 23 maja 2016 r.

Pozwani R. P. i M. P. (1) wnosili o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od powoda na ich rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym. Ponadto wnosili o oddalenie wniosku dowodowego zgłoszonego w apelacji jako niemającego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Z ostrożności procesowej złożyli również oświadczenie o potrąceniu i zgłosili zarzut potrącenia wierzytelności przysługującej pozwany solidarnie względem Powiatu (...) w kwocie 389.600,86 zł wraz z ustawowymi odsetkami (tj. w łącznej kwocie 593.847,78 zł), z tytułu odszkodowania za szkodę powstałą na skutek nienależnie pobranych opłat geodezyjnych, naliczonych w okresie od 6 stycznia 2000 r. do 19 listopada 2009 r. na podstawie zarządzeń Starosty (...), z wierzytelnością w kwocie 649.709,54 zł przysługującą powodowi solidarnie względem pozwanych. Na okoliczność związane z istnieniem tej wierzytelności pozwani zgłosili liczne wnioski dowodowe.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne. Również rozważania prawne Sądu pierwszej instancji są prawidłowe.

Nie ma racji powód zarzucając w apelacji naruszenie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 814) poprzez błędne uznanie, że przepis ten przesądza o odpowiedzialności Powiatu (...) za działania Starosty (...) jako statio fisci Skarbu Państwa, bądź poprzez bezpodstawnie utożsamienie Powiatu (...) ze Skarbem Państwa - Starostą (...). Powołany przepis stanowi, że powiat ma osobowość prawną. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika, aby Sąd Okręgowy negował ten fakt, bądź utożsamiał Powiat (...) ze Skarbem Państwa. Natomiast Sąd pierwszej instancji trafnie wyjaśnił, że w wyroku Sądu Apelacyjnego w W. Starosta (...) został wskazany jako reprezentant Skarbu Państwa, albowiem wykonywał on zadania zleczone z zakresu administracji rządowej.

Sąd Okręgowy trafnie również powołał się na pogląd wyrażony w uzasadnieniu wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w K. z dnia 24 marca 2014 r. (sygn. akt II SA/Kr 279/14, Lex nr 1520037), że ponieważ zgodnie z dyspozycją art. 2 ust. 2 ustawy o samorządzie powiatowym powiat otrzymał osobowość prawną, która pozwala mu być podmiotem praw i obowiązków o charakterze cywilnoprawnym i publicznoprawnym, to podmiotem prawa własności majątku należącego do powiatu jest sam powiat, nie zaś jego organy (tj. rada powiatu, zarząd, starosta). W tej sytuacji nie było możliwe prowadzenie egzekucji z rachunku bankowego należącego do Starosty (...), z uwagi na jego nieistnienie, a wyłącznie z rachunku należącego do Powiatu (...) jako osoby prawnej.

Mając na uwadze treść art. 1060 § 1 i 2 k.p.c. nie można przyjąć za zasadny zarzutu powoda, że przeprowadzenie egzekucji z rachunku należącego do Powiatu (...), jako osoby prawnej, doprowadziło do utożsamienia go ze Skarbem Państwa, będącego również osobą prawną, bądź do przyjęcia odpowiedzialności Powiatu (...) za zobowiązania Skarbu Państwa. Jak słusznie bowiem wyjaśnił Sąd Okręgowy, powołany przepis stanowi, że jeżeli dłużnikiem jest Skarb Państwa, wierzyciel - wskazując na tytuł egzekucyjny - powinien wezwać do spełnienia świadczenia bezpośrednio państwową jednostką organizacyjną, z której działalnością wiąże się to świadczenie i jednostka ta jest obowiązana spełnić niezwłocznie świadczenie stwierdzone tytułem egzekucyjnym. W wypadku gdy tytuł egzekucyjny obejmujący należność pieniężną nie zostanie wykonany w ciągu dwóch tygodni od dnia doręczenia wezwania, wierzyciel może wystąpić do sądu o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności w celu przeprowadzenia egzekucji z rachunku bankowego właściwej państwowej jednostki organizacyjnej dłużnika.

Wskazać należy, że zgodnie z treścią art. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 525) zadania administracji rządowej w województwie wykonują: wojewoda; organy rządowej administracji zespolonej w województwie, w tym kierownicy zespolonych służb, inspekcji i straży; organy niezespolonej administracji rządowej; jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, jeżeli wykonywanie przez nie zadań administracji rządowej wynika z odrębnych ustaw lub z zawartego porozumienia; starosta, jeżeli wykonywanie przez niego zadań administracji rządowej wynika z odrębnych ustaw; inne podmioty, jeżeli wykonywanie przez nie zadań administracji rządowej wynika z odrębnych ustaw. Oznacza to, że w zależności od treści przepisów ustaw szczególnych, w charakterze *stationes fisci* Skarbu Państwa mogą występować zarówno starostowie, jak i jednostki samorządu terytorialnego.

Analogiczną regulację zawierał art. 2 poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r. Nr 80, poz. 872 ze zm.). Powołany przepis przewidywał, że administrację rządową na obszarze województwa wykonują: wojewoda; działający pod zwierzchnictwem wojewody kierownicy zespolonych służb, inspekcji i straży, wykonujący zadania i kompetencje określone w ustawach, w imieniu: wojewody, z ustawowego upoważnienia, bądź własnym, jeżeli ustawy tak stanowią; organy administracji niezespolonej; organy samorządu terytorialnego, jeżeli wykonywanie zadań administracji rządowej wynika z ustawy lub z zawartego porozumienia; działający pod zwierzchnictwem starosty kierownicy powiatowych służb, inspekcji i straży, wykonujący zadania i kompetencje określone w ustawach; organy innych samorządów, jeżeli wykonywanie zadań administracji rządowej następuje na podstawie ustawy lub porozumienia. Z przepisów tych wynika, że „właściwą jednostką organizacyjną dłużnika” będzie każdy podmiot wykonujący zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, a nie wyłącznie organy administracji rządowej w ujęciu podmiotowym, bądź państwowe jednostki organizacyjne.

Mając na uwadze treść tytułu wykonawczego, który został wykonany przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym (...) w Ł. (sygn. akt Km 538/14), dłużnikiem był Skarb Państwa, zaś „właściwą jednostką organizacyjną dłużnika”, w rozumieniu art. 1060 § 1 i 2 k.p.c., był Starosta (...), który był dysponentem rachunku bankowego należącego do Powiatu (...). Jak słusznie uznał Sąd Okręgowy, z uwagi na treść art. 1060 § 1 i 2 k.p.c. nie istniała możliwość wyegzekwowania od Skarbu Państwa kwoty objętej tytułem wykonawczym w inny sposób, niż z rachunku bankowego należącego do Powiatu (...). W tej sytuacji nie można pozwanym zarzucić bezprawności działania i wywodzić ich odpowiedzialności deliktowej na podstawie art. 415 k.c. z faktu skierowania wniosku egzekucyjnego do

składników majątkowych osoby trzeciej. Powiat (...) występował tu bowiem nie jako osoba trzecia, lecz jako „właściwa jednostka organizacyjna dłużnika” w rozumieniu art. 1060 § 1 i 2 k.p.c.

Trafność powyższej argumentacji potwierdza treść art. 49 ust. 1, 5 i 6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 198), z którego wynika, że jednostka samorządu terytorialnego wykonująca zadania zlecone z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami otrzymuje z budżetu państwa dotacje celowe w wysokości zapewniającej realizację tych zadań. Dotacje te powinny być przekazywane w sposób umożliwiający pełne i terminowe wykonanie zleczonych zadań, zaś w przypadku niedotrzymania tego warunku, jednostce samorządu terytorialnego przysługuje prawo dochodzenia należnego świadczenia wraz z odsetkami w wysokości ustalonej jak dla zaległości podatkowych, w postępowaniu sądowym.

Obowiązek przekazywania przez administrację rządową dotacji celowych na realizację zadań zleczonych potwierdzony został wielokrotnie w orzecznictwie sądowym (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2015 r., V CSK 295/14, Biul.SN 2015/7/8; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2012 r., II CSK 195/11, Lex nr 1168537; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 września 2015 r., I ACa 1814/14, Lex nr 1916594; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 września 2015 r., I ACa 2080/14, Lex nr 1808796). W sytuacji, gdy została wyegzekwowana należność pieniężna na podstawie tytułu wykonawczego wydanego przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Starostę (...), nie ulega wątpliwości, że Starosta ten wykonywał zadania z zakresu administracji rządowej i w procesie występował jako statio fisci Skarbu Państwa. Wówczas twierdzenie organu administracji rządowej, że wyegzekwowana kwota pozostawała w związku z działalnością starosty jako organu powiatu, pozostawałoby w sprzeczności z treścią wyroku sądowego.

Odwołując się do przedstawionej wyżej argumentacji, jako nietrafny należy ocenić także zarzut naruszenia art. 405 k.c. i art. 410 k.c. poprzez ich niezastosowanie, pomimo że należność objęta tytułem wykonawczym została wyegzekwowana przez pozwanych z majątku powoda, który dłużnikiem nie był, co miało doprowadzić do bezpodstawnego przysporzenia po stronie pozwanych oraz odpowiadające mu zubożenie po stronie powoda. Komornik sądowy wyegzekwował bowiem świadczenie od Skarbu Państwa, tyle że z rachunku bankowego należącego do powoda, jako podmiotu wykonującego zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. W związku z przeprowadzoną egzekucją powodowi przysługuje roszczenie wobec Skarbu Państwa, a nie wobec pozwanych. Nie doszło bowiem do bezpodstawnego wzbogacenia pozwanych kosztem majątku powoda, skoro ich działania znajdowały oparcie w obowiązujących przepisach prawa.

Mając na uwadze powyższe rozważania, niezasadne są także pozostałe zarzuty sformułowane w apelacji, tj. zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie dlaczego egzekucja z majątku Powiatu (...), który nie był dłużnikiem wskazanym w tytule egzekucyjnym, nie doprowadziła do bezpodstawnego wzbogacenia pozwanych oraz zubożenia powoda oraz brak omówienia przepisów prawa, które uzasadniałyby odpowiedzialność Powiatu (...) za dług Skarbu Państwa - Starosty (...), bądź uznania tych podmiotów za tożsame, a także zarzut nierozpoznania istoty sprawy na skutek błędnego utożsamienia Powiatu (...) ze Skarbem Państwa - Starostą (...).

Sąd Apelacyjny oddalił zgłoszony przez powoda w apelacji wniosek o dopuszczenie dowodu z dokumentu w postaci wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r. (sygn. akt I CSK 939/14), jako niemający istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. W ocenie Sądu odwoławczego fakt następczego wyeliminowania w obrocie prawnego prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w W.z dnia 4 czerwca 2014 r., który był podstawą prawidłowego przeprowadzenia egzekucji przeciwko Skarbowi Państwa z rachunku bankowego powoda, nie może być podstawą do zmiany oceny co do braku odpowiedzialności pozwanych na podstawie art. 415 k.c. oraz art. 405 i 410 k.c. W dacie podejmowania przez pozwanych działań w postępowaniu egzekucyjnym tytuł wykonawczy, którym dysponowali, był bowiem prawidłowy. Ponadto zgodnie z treścią istniejącego wówczas tytułu wykonawczego egzekucja została przeprowadzona w stosunku do Skarbu Państwa, a nie powoda, pomimo że fizycznie obciążony został jego rachunek. Dlatego, wobec uchylecia prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 4 czerwca 2014 r. i oddalenia przez Sąd Najwyższy apelacji od wyroku Sądu Okręgowego, którym oddalono powództwo R. P. i M. P. (1) w całości, zwrotu

wyegzekwowanej kwoty mógłby domagać się jedynie pozwany w tamtym procesie Skarb Państwa, a nie powód, który nie był stroną tamtego postępowania.

Wskazać należy, że zgodnie z treścią art. 415 k.p.c. uchylając lub zmieniając wyrok, sąd na wniosek skarżącego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie orzeka o zwrocie spełnionego lub wyegzekwowanego świadczenia lub o przywróceniu stanu poprzedniego. Nie wyłącza to możliwości dochodzenia w osobnym procesie, także od Skarbu Państwa, naprawienia szkody poniesionej wskutek wydania lub wykonania wyroku. Art. 398¹⁶ k.p.c. przewiduje, że art. 415 k.p.c. stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i orzekł co do istoty sprawy. Skarżącym w postępowaniu przed Sądem Najwyższym był Skarb Państwa reprezentowany przez Starostę (...) i wyłącznie ten podmiot może domagać się od pozwanych zwrotu spełnionego świadczenia. Natomiast powód Powiat (...) może domagać się zwrotu wyegzekwowanych kwot od Skarbu Państwa na podstawie art. 49 ust. 6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 198) - a więc na innej podstawie faktycznej i prawnej, oraz od innego podmiotu, niż w przedmiotowym procesie.

Ponieważ apelacja powoda podlegała oddaleniu, zbędne było rozpoznanie zarzutu potrącenia zgłoszonego przez pozwanych w postępowaniu odwoławczym, jak to określili „z ostrożności procesowej”.

Podstawą orzeczenia Sądu Apelacyjnego był art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 108 § 1 k.p.c.